

# שיקלא וטריא

## סיכום הדף היומי

### בבא קמא מה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת  
דינה ליבה בת עטל ז"ל  
עובדיה חיים בן רחל ז"ל  
ת.נ.צ.ב.ה

## גמרא

תנו רבנן שור שהמית:

1. **עד שלא נגמר דינו** - אפילו רבן של המשנה הקודמת, שלא דורשים 'בעליו' שתהא מיתה והעמדה בדין כאחד, והשור עדיין חייב סקילה מ"מ המכירה חלה. ק"ד

מכרו, מכור לרדיא. קנה

**הקדישו, מוקדש** - ואם נהנה ממנו מעל.

**שחטו, בשרו מותר.**

**החזירו שומר לבית בעליו, מוחזר.**

2. **משנגמר דינו**

**מכרו, אינו מכור.**

**הקדישו, אינו מוקדש** - שלא ברשות בעליו להקדישו.

**שחטו, בשרו אסור.**

א. **[רבנן]** החזירו שומר לבית בעליו, אינו מוחזר.

ב. **ר' יעקב** אומר אף משנגמר דינו החזירו שומר לבעליו מוחזר.

**לימא בהא קמיפלגי-**

(1)

**דרבנן** סברי אין אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך - נפק"מ לגזל חמץ בפסח

ועבר עליו הפסח ומחזירו, שאינו מוחזר.

**ורבי יעקב** סבר אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך.

(2) רבה-

**דכולי עלמא** אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך -

**דא"כ** שרבנן החולקים **נפלוג לענין חמץ בפסח** ק"י והרי קי"ל לקמן (צח): שיכול לומר הרי

שלך לפניך?

אלא צריכים לחלק בין דבר שנאסר ממילא (חמץ), למזיק בדיים והיינו שהוליו לב"ד.

**אלא הכא** בגומרין דינו של שור שלא בפניו **קמיפלגי:**

**דרבנן** סברי אין גומרין דינו של שור אלא בפניו - דאמר ליה אי אהדרתיה ניהלי

הוא מערקנא ליה לאגמא, השתא אתפשתיה לתוראי בידא דלא יכילנא לאשתעויי

דינא בהדיא!

וכך דורשים: השור יסקל וגם בעליו יומת כמיתת הבעלים כך מיתת השור מה

בעלים בפניהם, אף שור בפניו.

[אין לומר שהטעם משום שהבעלים טוענים שאם היה מחזירו, היה בורח לאגם, שא"כ גם

בחמץ היה לו להתחייב ולטעון שאם היה מחזירו היה אוכל זאת לפני פסח.]

**ור' יעקב** סבר גומרין דינו של שור שלא בפניו - דאמר ליה סוף סוף מיגמר הוו

גמרי ליה לדינא.

**ור' יעקב** - סובר שכאן לא מסתבר ללמוד כמיתת הבעלים משום:

**בשלמא** בעלים בני טענה ניהו, אלא שור בר טענתא הוא?!

**[משנה] מסרו לשומר חנם ולשואל כו'**

תנו רבנן ארבעה נכנסו תחת הבעלים ואלו הן: שומר חנם, והשואל, נושא שכר

והשוכר.

**הרגו תמין** -

נהרגין ופטורין מן הכופר.

**מועדין** -

נהרגין, ומשלמין את הכופר,

וחייבין להחזיר דמי שור לבעליו חוץ משומר חנם.

**אמרי היכי דמי:** הברייטא שמחלקת בין שומר חנם לשאר שומרים.

**אי דנטריה** שמירה מעולה - **אפילו כולה נמי ליפטרו**, חוץ משואל שחייב באונסים?

**ואי דלא נטריה** - אפילו שומר חנם ניחייב?

**(מסקנה)** אמרי הכא במאי עסקין דנטריה שמירה פחותה, דהיינו דלת שיכולה לעמוד

ברוח מצויה בלבד, ולא נטריה שמירה מעולה:

וכך הוא מברר:

**שומר חנם כלתה לו שמירתו** לא עליו להתחזק בשמירתו. אכן, לגבי כופר משלם כיון

שצריך כפרה. **הנך לא כלתה שמירתו** שחייבים היו להתחזק בשמירתו ולגביהם היינו

פשיעה, כמו שהם אחראים על גניבה ואבידה.

**[עד כאן דף מה עמוד א']**

הגמרא מנסה להבין לפי איזו שיטה הולכת ברייתא זו, שמחייבת את כל השומרים לשלם חוץ משומר חנם, ועוד שמחייבת את כולם לשלם כופר. ישנם שתי מחלוקות שבהם הגמרא דנה והיינו: האם שוכר מוגדר כשומר חנם או כשומר שכר, ועוד איזה רמת שמירה דרוש בשביל לפטור מתשלומי כופר והיינו: שמירה פחותה או מעולה או שלא שייך עליו שמירה בכלל, למרות שלגבי שמירת השומרים נפטר בשמירה מעולה לכ"ע.

אמרי כמאן?

אי כרבי מאיר אמר **שוכר כשומר חנם דמי** -

(קושיה) ליתני חוץ משומר חנם **והשוכר**.

ואי כר"י דאמר שוכר כנושא שכר דמי,

ניתני חוץ משומר חנם, וכולן במועדין **פטורין לענין כופר** שסובר שמועיל שמירה

פחותה במועד.

להלן שתי תירוצים:

א. **אמר רב הונא בר חנינא** הא מני ר"א-

**דאמר אין לו שמירה אלא סכין** כלומר אפילו שמירה מעולה לא מועיל וכ"ש כאן שהיה

שמירה פחותה. - לכן כולן משלמים כופר, ולגבי דמי השור חייבים, ששמרו שמירה פחותה.

**ולענין שוכר סבר לה כר"י דאמר שוכר כנושא שכר דמי.**

[אכן, צריכים להעמיד דווקא כששמר שמירה פחותה, שאל"כ למרות שחייבים בכופר, מ"מ

לגבי דמי השור היה מספיק שמירה מעולה.]

ב. **אביי** אמר לעולם כר' מאיר- ומה שהבאנו לעיל ששוכר הרי הוא כשומר חנם, הוא

מחליף שיטתו, כדלהלן:

וכדמחליף רבה בר אבוא ותני: **שוכר כיצד משלם?**

**ר"מ** אומר **כשומר שכר**,

**רבי יהודה** אומר **כשומר חנם**.

## מסר שורו לשומר חנם והכיר בו שהוא נגחן

א"ר אלעזר מסר שורו לשומר חנם:

הזיק חייב, הוזק השור פטור.

אמרי היכי דמי?

אי דקביל עליה שמירת נזקין, אפילו הוזק נמי ליחייב?

ואי דלא קביל עליה שמירת נזקין, אפילו הוזק נמי ליפטור?

(תירוץ) אמר רבא לעולם שקיבל עליו שמירת נזקין.

והכא במאי עסקין כגון שהכיר בו שהוא נגחן, וסתמא דמילתא:

דלא אזיל איהו ומזיק אחריני קביל עליה,

דאתי אחריני ומזקי ליה לדידיה לא אסיק אדעתיה שהרי אין שור מתייצב לנגדו מפחד.

ק"י תוספות ד"ה דאם כן ליפלוג בחמץ בפסח. פ"ה ואנן קי"ל בהגוזל [עצים] (לקמן דף צח):  
**דלרבנן** אומר הרי שלך לפניך **דקתני בברייתא** גזל חמץ ועבר עליו הפסח שור והחזירו עד שלא נגמר דינו אומר לו הרי שלך לפניך אבל משנגמר דינו לא והאי סברא לרבנן הוא דשמעין להו וקתני דבחמץ בפסח מודו **וקשה לפירושו דסוגיא דהכא איתא נמי** התם בהאי שמעתא ומוכח התם **דרבה שדחה** ואמר דכ"ע אומרים באיסורי הנאה הרי שלך לפניך מדלא פליגי בחמץ בפסח לא היה יודע אותה ברייתא אלא רבה בר שמואל הביאה ואמר ליה רב חסדא אי משכחת להו לא תימא להו ואור"י דדייק מדלא פליגי בחמץ שלא הייתי יכול לטעות ולהעמיד מחלוקתם במילתא אחריתי:

ק"י כך ביאר הדבר יעקב.

ק"ה תוספות ד"ה מכור. פ"י בקונטרס לרדיא ומשנגמר דינו אינו מכור דאסור בהנאה ואפילו ר"ת דמפרש. דמחיים לא מיתסר מ"מ הרי אסור להשהות לענות דין ובמהדורא אחת פרש"י מכור מכור דאמר ליה מוכר היה לך לשוחטו כיון שידעת שהרג ואתה דאפסדת אנפשיך ולא הוי מקח טעות וא"ת וסיפא כשנגמר דינו דקתני אינו מכור מסתמא יודע שנגח ושנגמר דינו דומיא דרישא שידוע שהרג וא"כ ליהוי מעות מתנה כמו במקדש אחותו וי"ל שאין הכל בקצאין בדין שור הנסקל וסבור שיכול להשהות לעשות בו מלאכתו או אפילו לשחטו סבור דשרי:

# סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא מה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

לעלוזי נשמת  
דינה ליבה בת עטל זיל  
עובדיה חיים בן רחל זיל  
ת.נ.צ.ב.ה

אי אליבא דרבי יהודה – והיינו ששמר שמירה פחותה, ולכן בקרן ימין פטור, שמועיל בו שמירה פחותה, ובקרן שמאל חייב, שמצריך שמירה מעולה.

(קושיה) מאי אריא קרן שמאל? הרי אפילו בקרן ימין יכול לחלק בזה, כפי הבנת בר אדא בר אבהו, שצד תמות במקומה עומדת ולכן מקשה: אפילו בימין נמי, אית ביה צד תמות ואית ביה צד מועדת.  
(מסקנה) אמרי לעולם כרבי יהודה, ולא סבירא ליה דרב אדא בר אבהו.  
והכי קאמר כי האי גוונא הוא דמשכחת ביה צד תמות ומועדת, אבל מועד לגמרי לא משכחת ביה צד תמות כלל.

[עד כאן דף מה עמוד ב]

## מתניתין

קשרו בעליו במוסרה חבל שהוא מושכה בו, ונעל בפניו כראוי והיינו שמירה פחותה, ויצא והזיק:

- א. [מעולה] אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר"מ.
- ב. רבי יהודה אומר תם חייב, ומועד פטור שנאמר לגבי מועד ולא ישמרנו בעליו ושומר הוא זה.
- ג. ר"א אומר אין לו למועד שמירה אלא סכין כלומר, אפילו שמירה מעולה, חייב.

## גמרא

נתבאר במשנה שלוש שיטות לענין שמירת שור המועד: ר"מ מצריך שמירה מעולה, ור"י יהודה סבר שמספיק שמירה פחותה ור"א סבר שאפילו שמירה מעולה לא מועיל. ואחת מהנקודות שנחלקו בהם היא האם שור בחזקת שימור עומד דהיינו האם סתם בני אדם שומרים את שורם או לא, ועל זאת מן התורה הטענה היא עליהם. עתה הגמרא מבררת את המקור של כל אחד:

או נודע כי שור נגח הוא מתמול שלשם ולא ישמרנו בעליו שלם ישלם שור תחת השור והמת יהיה לו:

א. דר"מ קסבר סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימי כלומר שאין אדם שומר את שורו כלל,

1. ואמר רחמנא תם נחייב, דניבעי ליה שמירה פחותה הצריכה דרגה נוספת לשמירה.
2. הדר אמר רחמנא ולא ישמרנו גבי מועד: דנבעי ליה שמירה מעולה היינו דרישה נוספת בשמירה.

ויליף נגיחה לתם נגיחה למועד בגז"ש להצריך שמירה מעולה גם לתם.

ב. ר"י סבר סתם שוורים בחזקת שימור קיימי - ר"ל אין אדם שאינו משמר את שורו שמירה פחותה, ועם כל זאת, חייבה התורה להזקיקו שמירה מעולה.

1. אמר רחמנא תם נשלם דניבעי ליה שמירה מעולה.
2. הדר אמר רחמנא ולא ישמרנו גבי מועד דנעביד ליה שמירה מעולה: הוי ריבוי אחר ריבוי, ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט - מיעט הכתוב לשמירה מעולה.

וכי תימא נגיחה לתם נגיחה למועד ? הא מיעט רחמנא ולא ישמרנו לזה ולא לאחר.

אמר רב אדא בר אבהו לא פטר ר"י אלא צד העדאה שבו, ק"י אבל צד תמות במקומה עומדת שצריך שמירה מעולה. [להלן דברי רב שיחלוק על זה.]

ג. תניא ר"א בן יעקב אומר אחד תם ואחד מועד ששמרו שמירה פחותה: פטור.

סבר לה כר"י דאמר מועד בשמירה פחותה סגי ליה, ויליף נגיחה לתם ונגיחה למועד.

ד. ר"א – [יתבאר לקמן שלומד בדין ולא ישמרנו שהכוונה שאסור לקיים שור זה.] מועד לקרן ימין

אמר רב מועד ק"י לקרן ימין, אינו מועד לקרן שמאל.

הגמרא מנסה להבין לפי איזה מהשיטות הנ"ל הוא הולך, שלא יתכן לומר שרצה ללמד דיני תשלומים והיינו שקרן ימין הוא מועד ומשלם נזק שלם, וקרן שמאל הוא תם ומשלם חצי נזק, ולא אומרים שכמו שמועד לימין תהא מועד לשמאל, שהם דינים ברורים, אלא בא ללמד חידוש בדיני שמירה:

אליבא דמאן?

אי אליבא דר"מ - האמר אחד תם ואחד מועד שמירה מעולה בעי'!

ומיהו ליפטר בהודאתו למ"ד פלגא נזקא קנסא לא אמרינן במקומה עומדת דכיון דא"ע לא קנסא הוא:

ק"י תוספות ד"ה מועד לקרן ימין. מצינו למימר דדוקא נקט לפי שקרן ימין מזומן להזיק יותר מקרן של שמאל אבל מועד לקרן שמאל כ"ש דמועד לקרן ימין או שמא אין מועד ואורחא דמילתא נקט.

ק"י תוספות ד"ה לא פטר ר"י אלא צד העדאה שבו. מסברא אומר כן דאטו משום שנעשה מועד גרע ויפטר אפילו מח"נ בשמירה פחותה וא"ת התיינח לחומרא דאית לן למימר צד תמות במקומה עומדת מסברא כדפרישית אלא לקולא דאין משתלם אלא מגופו, ואין מעמידין אפוסטרופוס מנלן וי"ל הואיל דצריכין אנו לומר צד תמות במקומה עומדת לחומרא ה"ה לקולא